

KFA FUARCILIK
Küresel Fuar Acentesi
Global Fair Agency

MACARİSTAN ÜLKE RAPORU

ARALIK 2019

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ.....	3
YÖNETİCİ ÖZETİ	4
1. GENEL BİLGİ.....	5
1.1. COĞRAFİ KONUM	5
1.2. SİYASİ VE İDARİ YAPI	6
1.3. NÜFUS VE İŞGÜCÜ.....	6
1.4. DOĞAL KAYNAKLAR VE MADENCİLİK	7
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	7
3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	8
3.1. ÜLKEDEKİ SERBEST BÖLGELER	9
3.2. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI.....	10
4. YABANCI YATIRIMCI MEVZUATI	14
4.1. YATIRIM TEŞVİKLERİ	14
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER.....	15
5.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI.....	15
5.2. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER.....	16
5.2.1. TARİFE DIŞI ENGELLER.....	18
5.3. ÜRÜN STANDARTLARI İLE UYGULAMALAR	18
6. DIŞ TİCARET	19
6.1. MACARİSTAN'IN İHRACATI.....	19
6.2. MACARİSTAN'IN İTHALATI	20
7. TÜRKİYE İLE TİCARET	22
7.1. TÜRKİYE'NİN MACARİSTAN'A İHRACATI	22
7.2. TÜRKİYE'NİN MACARİSTAN'DAN İTHALATI	23
7.3. İKİ ÜLKE ARASINDA TİCARETİN ALTYAPISINI OLUŞTURAN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER	23
8. BURSA İLİNİN MACARİSTAN İLE DIŞ TİCARETİ	24
9. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	24
9.1. FİKRİ, SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI.....	24
9.2. DAĞITIM KANALLARI.....	24
9.3. TÜKETİCİ TERCİHLERİ.....	25
9.4. REKLAM VE PROMOSYON	25
9.5. AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME	26
9.6. KAMU İHALELERİ	26
10. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR.....	26

10.1	TİCARETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	26
10.2	PARA KULLANIMI	27
10.3	PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ.....	27
11.	YARARLI ADRESLER.....	29
12.	KAYNAKÇA.....	30

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Dış Ticaret Göstergeleri (1.000.000 USD).....	19
Tablo 2: Macaristan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 USD)	19
Tablo 3: Macaristan'ın İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 USD).....	20
Tablo 4: Macaristan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 USD).....	20
Tablo 5: Macaristan'ın İthalatında Başlıca Ülkeler.....	21
Tablo 6: Türkiye-Macaristan İkili Ticareti (Milyon USD).....	22
Tablo 7: Türkiye'nin Macaristan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)	22
Tablo 8: Türkiye'nin Macaristan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 \$).....	23
Tablo 9: Bursa İlinin Macaristan İle Dış Ticareti (USD)	24

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Macaristan'ın yüzölçümü 93.030 km² dir. Nüfus yoğunluğu km² ye 108,3 kişi ile Fransa ve Polonya ile aynıdır. Genellikle düz bir satıha sahip olan ülke Tuna ve Tizsa nehirleri ile üç eşit parçaya bölünmektedir. Ülke topraklarının büyük bölümü verimlidir. Toprakların %63'ü ise tarımsal üretime elverişlidir. Bu oran balıkçılık ve ormancılık da dahil edildiğinde %83'e yükselmektedir.
- Macaristan'ın ihracatında önemli olan başlıca ülkeler arasında, Almanya, Romanya, Slovakya,İtalya yer almaktadır.
- Macaristan'ın ithalatında en önemli ticaret ortakları arasında Almanya, Avusturya, Çin, Polonya, Hollanda, Çekya yer almaktadır.
- Macaristan'a ihracatımızda; otomobiller,karayolu taşıtları için aksam ve parçalar,eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar,demir veya çelikten eşya ön sıralarda gelmektedir.
- 2018 yılı verilerine göre Türkiye'nin Macaristan'a toplam ihracatı yaklaşık olarak 1 milyar dolar civarında gerçekleşirken ithalatı ise 1,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Ülkemiz ile Macaristan arasında ikili ticaret hacmi hızla artarken, diğer yandan da ilk başlarda dengeli bir seyir izleyen ticaretin, özellikle 2004 yılından sonra, ülkemiz aleyhine her sene artan oranlarda açık verir hale gelmiştir.
- Türkiye'nin Macaristan'dan ithalatında; otomobiller, canlı büyükbaş hayvanlar,karayolu için aksam ve parçalar yer almaktadır.
- 2018 yılı itibariyle , Bursa ilinden Macaristan'a 161 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 115 milyon dolar olmuştur.
- TOBB'nin verilerince Bursa'da Macaristan sermayeli 2 firma bulunmaktadır.
- Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Macaristan'a ihracat yapan firma sayımız 302'dir

1. GENEL BİLGİ

Resmi Adı	Macaristan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Parlamber Cumhuriyet
Cumhurbaşkanı	Janos Ader
Başkent	Budapeşte
Nüfus	9,674,402
Yüz Ölçümü (km ²)	93.030 km ²
Dil	Macarca
Etnik Yapı	Macar %89.9, Romalı %4, Alman %2.6, Sırp %2, Slovak %0.8, Romanyalı %0.7
Dini Yapı	Roma Katolikleri %67.5, Calvinist %20, Lutherci %5, ateist ve diğer %7.5
Para Birimi	Forint (HUF)
GSYİH (Milyon \$)	170.407 (IMF, 2019 tahmini)
KBGSYİH (\$)	17 463 (IMF, 2019 tahmini)
Büyüme Oranı (%)	% 4,6 (IMF, 2019 Tahmini)

1.1. COĞRAFİ KONUM

Macaristan'ın yüzölçümü 93.030 km² dir. Nüfus yoğunluğu km² ye 108,3 kişi ile Fransa ve Polonya ile aynıdır. Genellikle düz bir satıha sahip olan ülke Tuna ve Tizsa nehirleri ile üç eşit parçaya bölünmektedir. Ülke

topraklarının büyük bölümü verimlidir. Toprakların %63'ü ise tarımsal üretime elverişlidir. Bu oran balıkçılık ve ormancılık da dahil edildiğinde %83'e yükselmektedir.

Üç ana coğrafi bölge vardır: Transdanubia Tuna nehrinin batısında kalan nispeten yüksek alandır. Bu bölgede bağcılık ve besicilik başta olmak üzere tarım yapılmaktadır. Nagyafold Tuna nehrinin doğusunda kalan, ülke topraklarının yaklaşık yarısını oluşturan, bereketli toprakları, kumlu ve sulak alanları barındıran bir bölgedir. Bölgede sel baskınlarına karşı drenaj projeleri 19.yy. dan bu yana devam etmektedir. Kuzey tepeleri Budapeşte'nin kuzeydoğusundan başlayıp Slovakya sınırına kadar uzanır. Ülkenin sınırlı maden kaynaklarının çoğunu barındıran bölge komünist dönemde büyük oranda ağır sanayinin konuşlandırıldığı bir bölge olmuştur.

Ülkeden geçen iki büyük nehir vardır. Bunlardan birincisi olan Tuna Nehri, 2.850 m uzunluğunda olup, uzunluğu itibarıyla Volga'dan sonra Avrupa'nın en uzun nehidir. Macaristan'ı baştanbaşa ikiye bölen Tuna Nehri, Karadeniz'e dökülmeden önce sekiz ülkeden geçer. Macaristan büyük bir nehir olan Tuna sayesinde zümrüt gibi güzel tabii zenginliklere sahiptir. Budapeşte, Tuna'nın iki yakasında kuruludur. İkinci büyük nehir Tisza ise, 968 km uzunluğunda olup, Ukrayna'da Karpatlardan doğar, Yugoslavya'daki Karlofça yakınlarında Tuna ile birleşir. Macaristan'ın güneyinde, kuzeydoğudan güneybatıya 90 km boyunda genişliği 10 ila 15 km olan ve Macar Denizi denilen Orta Avrupa'nın en büyük gölü Balaton bulunur. Avusturya-Macaristan sınırında ise derinliği az, buna karşılık 200 km² bir yüzölçümü sahip olan Neusiedle Gölü yer alır. Bu gölün büyük kısmı Avusturya'ya aittir.

Ülkede orta düzeyde yükseltiler mevcut olmakla beraber sadece %2'lik kısmı 400 metrenin üzerinde yüksekliğe sahiptir. En yüksek nokta 1.015 metrelik yüksekliği ile Kekes'tir. Transdanubia'da yer alan Balaton gölü 77 km uzunluğu ve 1,5-11 km arasında değişen genişliği ile Orta Avrupa'nın en büyük gölüdür. Gölün çevresindeki tepeler önemli bir bağcılık ve turizm merkezidir.

1.2. SİYASİ VE İDARİ YAPI

Devlet gücünün en yüksek organları, parlamento (milli meclis) ve başkanlık konseyidir (hükümet yönetim kurulu). Tek meclisli parlamentonun 349 üyesi, başkanlık konseyinin 21 üyesi vardır. Başkanlık konseyi üyeleri, parlamentodan seçilir ve parlamentoya karşı sorumludur. En üst idari merci, bakanlar kurulu olup, üyeleri hükümet yönetim kurulunun tavsiyesi üzerine parlamento tarafından seçilir ve azledilir. Başkanlık konseyinin başkanı Macaristan'ın devlet başkanıdır, bakanlar kurulu başkanı ise başbakan gibi görev yapar.

Mahalli, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetler, bir üst seviyedeki bölge otoritesine karşı sorumlu olan konseyler hiyerarşisiyle yönetilir. Macaristan, 19'u komita ve beşi komita statüsünde olmak üzere 24 idari üniteye bölünmüştür. Bunların konseyleri doğrudan doğruya bakanlar kuruluna karşı sorumludur.

Adalet işleri anayasa mahkemesi, yüksek mahkeme ve komitaya, belediyeye ve mıntıkaya ait mahkemelerce yürütülür. Anayasa mahkemesi ve yüksek mahkemenin hakimleri, beş yıllık süreyle parlamento tarafından, diğer hakimler ise üç yıllık süreyle mahalli konseyler tarafından seçilir. Savcı başkanı, altı yıllık süreyle parlamento tarafından seçilir ve buna karşı sorumludur.

Parlamento, yasama yetkisini sadece hükümetin kanun tasarılarını tasdik etmekte kullanır. Bakanlar kurulu ekseriya, parlamentonun tasdikine sunmadan resmi emirler yayınlar.

1.3. NÜFUS VE İŞGÜCÜ

Macaristan'ın toplam nüfusu 9,8 milyon kişidir. Nüfusun %66'sı şehirlerde ve %17'si başkent Budapeşte'de yaşamaktadır. Nüfusun yaşlara göre dağılımı, %15 – 15 yaş altı ve %21 – 60 yaş üzeri ile tipik Avrupa ülkesi ortalamasını yansıtmaktadır. Macaristan etnik açıdan bölgedeki birçok ülke ile karşılaştırıldığında homojen

sayılabilir. Azınlıklar nüfusun yaklaşık %8'ine tekabül etmektedir. Ülkedeki en büyük etnik grup 189.984 kişi ile Roman azınlıktır. Komşu ülkelerde 2.4 milyon Macar asıllı insan yaşamaktadır.

Macaristan'ın doğum oranı AB'ye yeni üye olan tüm orta Avrupa ülkelerinden daha fazla iken ölüm oranı yılları arasında 13.1-13.5 / 1000 oranı ile Avrupa standartlarının hayli üzerindedir. Ülkede yaşayan yabancı sayısı artmaya devam ederek nüfusun %8,5'ine (154.430) ulaşmıştır. Yabancıların çoğunluğu Macar kökenlikler de dahil olmak üzere Romanya, Ukrayna ve eski Yugoslav Cumhuriyetleri vatandaşlarıdır. Göçmenlerin yaş ortalamalarının Macarlardan düşük olması ülke nüfusunun yaşlanması probleminin çözümüne katkı sağlamaktadır..

1.4. DOĞAL KAYNAKLAR VE MADENCİLİK

Macaristan hammadde ve enerji kaynakları bakımından fakirdir. Madenlerinin en önemlisi Vertes Dağlarından çıkarılan boksittir. Boksit üretiminde Avrupa'da ikincidir. Pek az maden kömürü Pécs yakınlarında, linyit Dorag'da ve Tatabanya'da, Tuna ötesinde ve Slovakya sınırında işletilmektedir. Romanya sınırında önemli ölçüde tabii gaz, Balaton Gölünün batısında petrol çıkarılmaktadır. Nispeten az miktarda manganez ve uranyum yatakları da vardır.

Macaristan sıcak su kaynakları bakımından oldukça zengin olup, bunlardan bir kısmı tıbbi değer taşımaktadır. Özellikle Budapeşte ve Budin, dünyanın en güzel kaplıcalarına sahiptir. Böyle 100'ü aşkın sıcak su kaynağı Budin içinde ve civarında mevcuttur.

Tuna ötesi topraklarının ve dağlarının bitki örtüsü yaprakları dökülen ormanlardan (meşe, kayın, ıhlamur, kestane) meydana gelmiştir. Fakat bunlar bozkır şartlarının hüküm sürdüğü Büyük Ova yakınlarındaki arazide aniden kaybolur. Önceleri Macaristan'da başka yerde bulunmayan bazı balıklar, büyük av hayvanları ve çok sayıda göçmen kuşlar bulunuyordu. Günümüzde bunların çoğunun nesli tükenmektedir. Fakat hala bazı enteresan kuşlara (mesela siyah leylek) ve memeli hayvanlara (vaşak, kurt gibi) dağlarda ve Büyük Ovanın uzak köşelerinde rastlanmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

1989 tarihinde parlamenter demokrasi rejimine geçen Macaristan, bu tarihten sonra merkezi planlamaya dayalı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş amacıyla kapsamlı bir ekonomik dönüşüm süreci başlatmıştır.

31 Mart 1994 tarihinde tam üye olmak üzere Avrupa Birliği'ne başvuran Macaristan'ın AB üyelik süreci de Macaristan ekonomisine göreceli bir dinamizm kazandırmıştır. Bu süreçte liberalleşme, özelleştirme ve istikrarın sağlanması öncelikleri oluşturmuştur. 90'lı yılların başında dış ticaretle ilgili idari engeller kaldırılmış, doğrudan yabancı dış yatırımlar için uygun ortam yaratılmış, dövizle işlemler aşamalı olarak liberalleştirilmiş, Macar para birimi Forint 1996'da konvertibl hale getirilmiş ve dövizle işlemlerin liberalleştirilmesi süreci 2001'de tamamlanmıştır.

2004 yılında AB'ye tam üye olan Macaristan, geçtiğimiz dönemde yabancı yatırımcıların ilgi odağı olmuş, doğrudan sermaye yatırımları ve likidite girişleri ile bölge ülkelerine göre daha hızlı bir ekonomik başarıyı yakalamıştır. ekonomisi ve demokrasiye geçilmesi bağlamında ilerleme sağlanmış olsa da, sürecin henüz tamamlanmadığı görülmektedir. Bu bağlamda özellikle, eğitim, sağlık, ulaşım, belediye hizmetleri gibi

alanlara önemli miktarda devlet kaynağının aktarılması ve özellikle, bu kaynakların etkinlikten uzak kullanımı, ekonomi üzerinde önemli yük oluşturmuştur.

Macaristan küresel ekonomik krizden en fazla etkilenen Avrupa ülkesi olmuştur. Bunun sonucunda ortaya çıkan yüksek bütçe açıkları nedeniyle, ekonomi yavaşlamış, büyüme hızı azalmış ve ekonomik göstergeler giderek olumsuz bir seyir izlemeye başlamıştır. Ekonomideki yavaşlama eğiliminin, Macar Hükümeti tarafından bütçe açığının azaltılmasına yönelik olarak alınan ekonomik önlemlerin yanı sıra, fiyatlar ve ücretler arasında iç talebin azalmasına yol açan etkileşimden kaynaklanmış olabileceği değerlendirilmiştir.

Son yıllarda Macar ekonomisi, finansal sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın temini yönünde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu çerçevede, uygulanan mali programlar sayesinde, finansal sürdürülebilirlik ile ekonomik istikrarın temini yönünde önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bu kapsamda, bir taraftan, kamu harcamaları azaltılarak şeffaf bir hale getirilirken bir taraftan da finansal sektörde, bankacılık faaliyetleri takibe alınmış ve piyasaları güçlendirmeye yönelik bankacılık düzenlemelerinin çerçevesi oluşturulmuştur.

Macar ekonomisinde 2013 yılında yeniden canlanma sağlanmış ve büyüme %1,5 civarında olmuştur. 2014 yılında Macar ekonomisi %3,7 oranında büyümüştür. 2006 yılından beri gerçekleşen en hızlı yıllık büyümedir. 2014 yılında yatırımlar ve özel tüketimdeki artışlar ekonominin büyümesini sağlayan en önemli faktörlerdir. Ekonomi 2015 yılında % 3, 2016 yılında %2,2, 2017 yılında ise %4,1 büyümüş, 2018-24 yılları arasında yıllık ortalama büyümenin %3,2 olacağı tahmin edilmektedir.

Macaristan'ın iç pazarı nispeten küçüktür. Bununla beraber ülke ekonomisi büyüklük bakımından halen bölge ülkeleri arasında Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nden sonra bölgede 3. sırada yer almaktadır. Macaristan Avrupa'ya ticaret ve yabancı yatırım yolu ile sıkı şekilde bağlanmış önemli sektörleri ile bölgedeki en açık ekonomiye sahip ülkedir. Mal ihracatının $\frac{3}{4}$ 'ü AB'ye yapılmaktadır. AB ülkelerinin güçlü talebi ülke ekonomisi üzerinde net etkiye sahiptir. Bu durum, batılı üreticilerin üretim faaliyetlerini Macaristan'a konuşturdukları sayesinde AB'nin büyüme hızının düştüğü ve ülke parası Forint'in değerlendirildiği dönemlerde bile devam etmiştir.

Macaristan ekonomisinin nasıl bir seyir izleyeceği, büyük ölçüde bağımlı olduğu AB ekonomilerinin göstereceği performansla ve iç talepteki artışın büyüklüğü ile yakından ilgilidir. İhracata yönelik üretim yapan imalat sektörünün göstereceği performansın bu hususta belirleyici olacağı düşünülmektedir.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

İhracat ve yabancı yatırım odaklı büyüme politikalarını benimsemiş olan Macaristan için ülkeye doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının çekilmesi büyük önem taşımaktadır. Macaristan AB üyesi olduktan sonra, yatırım teşviklerini AB normlarına uygun hale getirmek zorunda kalmış, bu kapsamda birçok doğrudan destek, vergi ve off-shore destekleri yürürlükten kaldırılmıştır. Macaristan AB müktesebatına uygun yeni teşvik yöntemlerini uygulamaya sokarak ülkeye sermaye akışını devam ettirmeye çalışmaktadır.

2004 itibarıyla kurumlar vergisi oranının % 18'den % 16'ya çekilmesi, eğitim ve AR-GE maliyetlerinin azaltılması, kalkınmaya yönelik daha avantajlı uygulamaların hayata geçirilmesi ve AB fonlarından da kaynak aktarımının gerçekleşmesiyle, Macaristan'a AB üyeliği ertesinde de doğrudan yabancı sermaye girişinin devam ettiği görülmektedir.

UNCTAD verilerine göre Macaristan, 2018 yılında 6 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 38. sıradadır. 2016-2018 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 14 milyar dolar olan Macaristan, 2018 yılında 89 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 50. sıradadır.

Macaristan'da göreceli ucuz olan nitelikli iş gücünün, yabancı firmaların telekomünikasyon merkezleri, teknoloji merkezleri ve Ar-Ge alanlarında bu ülkede yatırım yapma kararlarında önemli bir itici güç olmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

Macaristan'a giriş yapan doğrudan yabancı sermayenin ülkelere göre dağılımına ilişkin verilere bakıldığında, Macaristan'a gelen doğrudan yabancı sermayenin yaklaşık % 79'luk kısmı AB kaynaklıdır.

Macaristan'daki doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının (yeniden yatırımlar hariç) sektörel dağılımı incelendiğinde, giriş yapan yabancı sermayenin yaklaşık % 36'sına tekabül eden 19.5 milyar euroluk bölümünün imalat sanayine geldiği görülmektedir. Bu miktarın yaklaşık 5.7 milyar euroluk kısmı taşıt araçları; 3.9 milyar euroluk kısmı elektrikli ve optik cihazlar; 1.6 milyar euroluk kısmının ise kimyasallar sektörlerinde yapılmıştır. Ayrıca metal sanayine yapılan doğrudan yabancı sermaye yatırımı ise 1.4 milyar euro olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan, hizmetler sektöründe yapılan toplam yabancı sermaye yatırımları 30 milyar euronun üzerinde olup, bu rakam ülkeye çekilen toplam yabancı sermayenin % 56'sına tekabül etmektedir.

Tüm bu rakamlardan da anlaşılacağı, Macaristan'da doğrudan yatırımların en yoğun olduğu sektörlerin başında imalat sanayi gelmektedir. Bu kapsamda dünyadaki en büyük 30 otomotiv üreticisinin 15'i üretimlerini Macaristan'da gerçekleştirmektedir. Bu alanda faaliyet gösteren toplam yabancı sermayeli firma sayısı ise 121'dir.

Ayrıca elektronik ve optik donanımla ilgili ülkede birçok yabancı firma faaliyet göstermekte olup, bu sektörde istihdam edilen çalışan sayısı ise 100.000 üzerindedir. Ayrıca, sektörün ülkenin toplam GSYİH içindeki payı ise % 8 düzeyindedir.

Bazı uzmanlarca, ülkedeki pazar ekonomisinin önümüzdeki 10 yıl içinde daha net, belirgin bir hale gelmesi, başta sağlık sektörü olmak üzere yapılacak kamu reformları neticesinde yeni sektörlerle gelecek yabancı sermaye yatırımları ve çokuluslu şirketlerin stratejik dağılımının yeniden belirlenecek olması gibi faktörlerin, ülkeye girecek olan doğrudan yabancı sermaye miktarına olumlu katkı yapacağı öngörüsü yapılmaktadır..

3.1. ÜLKEDEKİ SERBEST BÖLGELER

Macaristan'ın 1 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla AB üyeliği ile birlikte, 2913/92/EEC sayılı Topluluk Gümrük Kodu yürürlüğe girmiş olup, üyelik öncesi gümrük serbest bölgelerinde uygulanan Macar Gümrük Mevzuatı yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu mevzuat uyarınca, üye ülkeler Topluluğun gümrük alanının belli bölgelerini serbest bölgeler olarak belirleyebilmekte ya da serbest antrepo oluşturmaya yönelik karar alabilmektedir.

Bu kapsamdaki Topluluk mevzuatı uyarınca, serbest bölgelerde sadece Topluluk dışı ticaret ilişkisi bulunan, yani üçüncü ülkeler ile ihracat-ithalat ilişkisi olan firmalar faaliyette bulunabilecek, söz konusu firmalar bu kapsamdaki mamul ürünlerini AB pazarına satamayacaklar, Topluluk Gümrük Kodu uyarınca ancak gümrük idarelerinin yetkisi çerçevesinde ürünler işleme tabi tutulabilecektir (dahilde işleme gibi).

Ülkenin AB üyeliği ile birlikte, daha önce serbest bölgelerde faaliyette bulunan 143 firmanın faaliyetlerine son verilmiş, bu firmalar 1 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla yerel firma olarak faaliyetlerine devam etmişlerdir. Söz konusu katılım tarih ertesinde, Topluluk mevzuatı uyarınca serbest bölgelerde faaliyetlerine kesintiye uğramadan devam etmek isteyen firmalara 01/03/2004 tarihinden itibaren ilgili gümrük idaresine başvuru hakkı verilmiştir.

Diğer taraftan, Macaristan'ın AB üyeliği ile birlikte ülkede serbest bölgelere ihtiyaç olup olmayacağı hususunda Macar Hükümeti, ilgili firmalar ve dernekler ile görüşmelerde bulunulmuştur. Söz konusu görüşmeler neticesinde herhangi bir somut karara ulaşılamamış olduğu, ama katılım tarihinden itibaren Macar devletinin ekonomik olarak faydalı görmesi halinde serbest bölge kurulması yönünde karar alabileceği hususu da yetkililer tarafından ifade edilmiştir.

Ayrıca yetkililer, üyelik öncesi Macaristan'da serbest bölgelerde faaliyet gösteren firmaların çok büyük bir oranının (%90'dan fazlası) AB üyesi ülkelere yönelik faaliyette bulunduğunu, bu kapsamda AB'a katılım ertesinde söz konusu firmalar açısından serbest bölgelerde faaliyette bulunmanın avantajını yitirdiğini belirtmişlerdir.

Yukarıda da belirtilen hususlar ışığında, AB üyeliği ertesinde mevcut durumda Macaristan'da "serbest bölge" uygulaması bulunmamaktadır.

3.2. ÜLKEDE İŞ KURMA MEVZUATI

Macaristan'da firma kurmak için önce firma tipi seçilmeli, adı belirlenmeli ve seçilen ismin başka bir firma adına kayıtlı olup olmadığına Tescil Mahkemesi'nce kontrolünün yapılmasının ardından bir avukat tarafından "Şirket Kuruluş Belgesi-ŞKB"nin (the Articles of Incorporation ya da the Deed of Foundation) hazırlanmalı ve hazırlanacak bu belge bir avukat, yasal danışman veya bir noter tarafından tasdik edilmelidir. Bu belge hazırlanırken, ilgili yasa'da bulunan örnek formun kullanılması imkanı da bulunmaktadır.

ŞKB'nin; şirketin adı, merkezinin adresi, şirket ortaklarının isim, ünvan, adres ve anne kızlık isimleri, şirketin faaliyet alanı, sermaye miktarı, şirketin yöneticilerinin isim, adres ve anne kızlık isimleri, ortakların payları, şirket adına imza yetkisine sahip kişilerin isim ve adresleri, eğer atanması gerekiyorsa denetleme kurulu ve murakkıpa ilişkin bilgiler, eğer belirli bir süre için kurulmuşsa şirketin süresi vb. bazı bilgileri içermesi gerekmektedir. Bu bilgiler, kamuya açık bilgiler olup, şirket ortaklarının, kamuya açık olmasını istemedikleri hususlara ilişkin ayrı bir belge imzalayıp, Macar makamlarına sunması beklenmektedir.

Macar kanunlarına göre, Macaristan'da kurulan tüm şirketlerin "tescil" ettirilmesi, bunun için ise, ŞKB'nin imzalanmasından itibaren 30 gün içinde "Macaristan Tescil Mahkemesi"ne başvurulması gerekmektedir. 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren, bu başvurunun elektronik ortamda yapılması zorunluluğu getirilmiş olup, buna ilişkin ilgili belgelere <http://ceginformacioszolgalat.irm.gov.hu/?mid=91&lang=hu> (Macarca) adresinden ulaşılması mümkündür. Basitleştirilmiş elektronik başvuru olarak adlandırılan bu yöntem kullanıldığında hem başvuru maliyeti aşağıya çekilmekte hem de başvurunun onaylanması süresini 30 günden 7 güne indirebilmektedirler. Eğer kanun gereği, şirketin kuruluşu herhangi bir ön izni gerekiyorsa (banka kuruluşu vb.) bu durumda bu belgenin de başvuruya eklenmesi gerekmektedir. Bu başvuru yaptığı andan itibaren, başvuru kabul ya da red edilene kadar geçen sürede şirket faaliyetlerine başlayabilmektedir.

Eğer normal yollardan başvuru yapılmışsa, Tescil Mahkemesi, kendisine başvuru yapıldıktan sonra en geç 30 gün içinde bir karar vermek zorundadır. Eğer mahkeme bu süreler içinde olumlu ya da olumsuz bir karara varamazsa, bu durumda yukarıda belirtilen süreleri takip eden 9. gün sonunda firmanın otomatik olarak tescil edildiği kabul edilir. Temsilcilik ve Büro'ların da Mahkemeye kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır.

Tescil Mahkemesine kayıt olan şirket aynı zamanda, yerel belediyelere, Devlet Vergi Ofisi, Merkezi İstatistik Ofisi ve Sosyal Güvenlik Otoritesi'ne de kayıt olmak zorundadır.

Şirket türlerine göre kayıt ücretleri ise şöyledir; (1 Euro: 280 Forint)

- Kamuya ait Anonim şirketler için 600.000 forint,
- Özel sektöre ait Anonim şirketler için 100.000 forint
- Tüzel kişiliğe sahip diğer şirketler (Kft.) için 100.000 forint
- Tüzel kişiliği olmayan şirketler (Kkt. ve Bt.) için 50.000 forint
- Yabancı bir şirketin Bürosu için 250.000 forint
- Temsilcilik Ofisi için 150.000 forint

Macaristan'da kurulacak bazı tür şirketler için "minumum sermaye gerekliliği" aranmakta olup, bu limit, Limited Şirketler (Kft.) için 500 bin forint, Kamuya Açık Anonim Şirketler (Nyrt) için 20 milyon forint, Özel Anonim Şirketler (Zrt.) için ise 5 milyon forinttir. Diğer şirket türleri için ise böyle bir minumum sermaye limiti bulunmamaktadır.

Ayrıca, Eylül 2007 tarihinde yapılan son değişiklikle, bu sermayenin tamamı "nakdi" veya "aynı" olabilmektedir. Öte yandan, tescil için başvurmadan önce sermayenin en az yarısının Macaristan'da açılacak bir banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Tescil tarihinden sonra, geri kalan nakdi sermayenin 1 yıl, aynı sermayenin ise en geç 3 yıl içinde ödenmesi zorunluluğu bulunmaktadır.

Nyrt. formatındaki Anonim Şirketlerde, sermayenin en az % 50'si veya 10 milyon forintlik kısmı nakdi sermaye biçiminde olmalı, toplam sermayenin en az % 25'lik kısmı tescil öncesi banka hesabına yatırılmalı, sermayenin geri kalan kısmı ise eğer nakdi ise 1 yıl, aynı ise 5 yıllık süre içinde ödenmelidir. Bununla birlikte, Zrt. formatındaki Anonim Şirketler için 5 milyon forintlik sermayenin tamamı "aynı" olabilmektedir. Bununla birlikte, hem limited hem de anonim şirket türlerinde eğer şirket sadece 1 (bir) kişi tarafından kurulmuşsa, bu durumda sermayenin tamamı tescil başvurusu yapılmadan önce ödenmiş olması gerekmektedir.

Tescil Mahkemesi, ibraz edilen bütün dökümanları aldığını yazılı olarak beyan eder. Yeni şirketin sosyal sigorta numarası, vergi numarası ve istatistik numarası da Mahkeme'deki diğer bir bölüm tarafından verilmektedir.

Çabuk ve sorunsuz bir tescil işlemi için şirketlerin aşağıdaki belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir:

- Ana sözleşme veya şirketin kuruluşuna ilişkin belge (Memorandum of Association)
- Yabancı bir ortakla şirket teşkil edildiğine ilişkin sertifikanın aslı ile tasdik edilmiş Macarca tercümesi (gerçek kişilerin pasaport numarası da talep edilmektedir.)
- Şirketin bütün ortaklarının ve yöneticilerinin tasdik edilmiş listesi
- İmza sirküleri (şirket adına imza atabilecek yetkililerin imzası)
- Şirketin kuruluşu sırasında her bir kurucu tarafından yapılan sermaye veya benzeri katkıların miktarının belgelendirilmesi
- Tescil ücretinin ödendiğine ilişkin belge
- Resmi Gazete'de yayım bedelinin ödendiğine dair belge

- Prosedürel ödentilerin yapıldığına ilişkin belge
- Depozitonun yatırıldığına dair belge
- Tescil için başvuru

Yukarıda belirtilenler çerçevesinde yabancı dildeki bütün dökümanlar Macaristan’da tercüme ve tasdik edilmelidir.

Tescil Mahkemesi şirketlerin kuruluşuna ilişkin olarak kendilerine sunulan belgelerin Macar kanunlarına uygun olup olmadığını araştırmaktadır. Söz konusu Mahkeme, bu tetkiki müteakip, şirketin kaydını yazılı bir kararla teyid etmektedir

Şirket Türleri

1988 tarihli “Macaristan Şirketler Yasası”, AB mevzuatına uyum sağlamak üzere önce 1997 yılında büyük ölçüde değiştirilmiş, ardından da söz konusu yasa da 2006 yılında kapsamlı bir değişikliğe gidilmiş ve bugünkü (Act IV of 2006 on Business Associations) halini almıştır. 2006 yılında yapılan güncellemede, Yasa büyük ölçüde AB üyesi ülkelerde geçerli mevzuatta ile paralel hale getirilmiştir.

Yürürlükte bulunan Yasa’ya göre, Macaristan’da yerli veya yabancı uyruklu tüm gerçek ve tüzel kişilikler, herhangi bir ön izne gerek kalmadan Macaristan’da şirket kurma hakkına sahiptirler. Bu konudaki tek koşul, kurulacak şirketin merkezini Macaristan olmasıdır. Mevcut haliyle yasa da 4 ana şirket türü tanımlanmaktadır. Bunlar;

? Limited Şirket (Macarca Adı: Korlátolt Felel?sség? Társaság-Kft.)

? Genel Ortaklık (Macarca Adı: Közkereseti Társaság- Kkt)

? Limitli Ortaklık (Macarca Adı: Betéti Társaság -Bt.)

? Anonim Şirket (Macarca Adı: Részvénytársaság-Rt./ Zártkör?en M?köd? Részvénytársaság-Zrt./ Nyilvánosan M?köd? Részvénytársaság-Nyrt.)

Temel olarak, bu firma çeşitleri arasındaki farkı, üstlenilen mali sorumluluğun ölçüsü belirlemektedir. Macaristan’da iş yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişiliğe sahip yabancılar, bu şirket türlerini, herhangi bir sınırlamaya maruz kalmadan, kurma veya kurulu bir şirkete ortak olma hakkına sahiptirler.

Ancak, bankacılık gibi özel izin gerektiren alanlarda önceden bir izin alınması gerekiyorsa, şirketin kurulabilmesi için önce bu iznin alınması koşulu aranmaktadır. Ayrıca, Macar kanunlarına göre, bazı alanlarından ancak belirli şirket türleri faaliyet gösterebilir. Örnek vermek gerekirse, bankacılık yapabilmek için mutlaka Anonim Şirket (Nyrt veya Zrt) kurulması şartı aranmaktadır.

Limited Şirket

Yukarıda sayılan şirket türleri arasında, küçük ve orta ölçekli yerli ve yabancı girişimcilerin en çok tercih ettikleri şirket türü, macarca kısaltması Kft. olan ve Türkiye’deki limited şirkete tekabül eden şirket türüdür. Bu şirket türü, görece olarak az sayıda ortağın olduğu ve her bir ortağın şirketin faaliyetlerine aktif olarak katıldığı durumlarda daha çok tercih edilen bir şirket türü olup, ortaklar şirketin yükümlülüklerini şirketteki payları kadar paylaşmaktadırlar.

Bu türden şirketler, tek kişi tarafından da kurulabilmekte olup, yasal olarak sermayesinin ise en az 500.000 forint (Yaklaşık 2.500 ABD doları) olması gerekmektedir. (Daha önce 3 milyon forint olan bu miktar Eylül 2007 tarihinde yapılan değişiklikle bu seviyeye çekilmiştir.) Bu sermaye miktarının, nakdi veya aynı olarak ödenmesi mümkündür.

Öte yandan, şirket tek ortaklı bir şirket olarak kurulması veya sermayenin tamamının aynı biçimde ödenecek olması durumlarında, şirket sermayesinin tamamının, şirketin kayıt ettirilmesi için yapılacak başvurudan önce ödenmesi koşulu aranmaktadır. Eğer şirketin birden fazla ortağı varsa ve şirketin sermayesinin hepsi aynı olarak ödenmeyecekse, bu durumda şirket sermayesinin % 50'sinin (ya da sermayenin en az 250 bin forintlik kısmının) başvurudan önce açılacak banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Sermayenin geri kalan kısmı ise, tescilden sonra geçen 1 yıllık süre içinde ödenmek durumundadır.

Şirketin en üst karar alma birimi, "ortaklar toplantısı" olup, bu toplantının en az yılda bir defa yapılması koşulu bulunmaktadır. Bu toplantıda karar alınabilmesi için ise, kuruluş sözleşmesinde aykırı bir madde yoksa şirket hisselerinin en az % 51'ine sahip olan ortakların toplantıda hazır bulunması gerekmektedir. Şirketin günlük işleri bu amaçla görevlendirilecek müdür tarafından yürütülebilmektedir. (Şirket Müdürü şirketin ortaklarından birisi de olabilir.) Ayrıca, bu tür şirketler, eğer sermayesi 50 milyon forintten fazla değilse veya istihdam ettiği işgücü sayısı 200'ü aşmıyorsa, "denetleme kurulu" belirlemek zorunda değildirler.

Anonim Şirket

Bu şirket türü, yasada en fazla düzenleme getirilen şirket türü olup, Türkiye'deki anonim şirketlere benzemektedir. Bu şirket türü, görece olarak sermayenin büyük ve çok sayıda ortağın olduğu durumlarda daha fazla tercih edilmektedir. Bununla birlikte, bu şirket türünün tek kişi tarafından kurulması da mümkündür.

Bu tür şirketlerin genel kısaltması Bt. iken, şirketin hisselerinin tamamı veya bir kısmının halka arz edilen kamu şirketleri Nyrt. (Nyilvánosan M?köd? Rásványtársaság) olarak adlandırılmakta, özel şahısların tarafından kurulan ve hisseleri kamuya açık olmayan şirketler ise Zrt. (Zártkör?en M?köd? Részvénytársaság) olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan, minimum sermaye miktarı, Nyrt. şeklindeki şirketlerde 20 milyon HUF (yaklaşık 20.000 ABD Doları), Zrt. türü şirketlerde ise 5 milyon HUF (yaklaşık 5.000 ABD Doları) olarak belirlenmiştir. Bu şirket türünde, normal, ayrıcalıklı, çalışanlar için vb. çeşitli şekillerde hisse türleri olabilmektedir. Herbir hisse, hisse sahibinin şirketteki hak ve sorumluluğunu temsil etmektedir.

Şirketin en üst karar alma merci "hissedarlar toplantısı" olup, bu toplantıda şirket hakkında stratejik kararlar alınmaktadır. Ayrıca, bu tür şirketler, günlük işleri yürütmekle yetkili bir "yönetim kurulu" ile bir "denetleme kurulu" ve "murakkıp" tayin etmek zorundadırlar. Son olarak, bu şirket türü, tüm diğer şirket türleri arasında hisse senedi çıkarma yetkisine sahip olan tek şirket türü olması açısından da farklılık göstermektedir.

Genel ortaklık

Bu şirket türünün kurulabilmesi için en az iki ortağın olması koşulu aranmakta olup, bu ortaklar şirketteki paylarına bakılmaksızın, sınırsız olarak şirketin borç ve yükümlülüklerinin tamamını üstlenmektedirler. Ayrıca, diğer şirket türlerinde kurulmuş olan şirketler de, bu tür şirketin ortağı olabilirler. Bu tür şirketlerde, ortakların şirketin faaliyetlerine aktif bir biçimde katılması ve yürütmesi koşulu aranmaktadır. Eğer şirketin istihdam ettiği işgücü sayısı 200'ü aşmıyorsa bu durumda şirket tarafından bir "denetleme kurulu" atanması zorunluluğu bulunmaktadır.

Limitli ortaklık

Bu şirket türünün kurulabilmesi için en az iki ortağın olması koşulu aranmakta olup, ortaklarından birisinin sınırsız, diğerinin ise ortaklığı ile sınırlı yükümlülük ve sorumluluğu bulunmaktadır. Şirketi yönetme ve 3.

tarafarla iş yapmaya sadece sınırsız sorumluluğa sahip olan ortak yetkilidir. Kar dağıtımı ise, ortakların hisselerine göre yapılmakta olup, tarafların karar vermesi durumunda bunda değişikliğe gidilebilmektedir. Ancak, herhangi bir ortağın kar dağıtımından tamamen çıkarılması mümkün değildir. Ayrıca, eğer şirketin istihdam ettiği işgücü sayısı 200'ü aşıyorsa bu durumda şirket tarafından bir "denetleme kurulu" atanması zorunluluğu bulunmaktadır.

Diğer

Macaristan'da iş yapmak isteyen yabancı yatırımcıların kurabileceği iki ayrı ortaklık türü daha mevcuttur. Bunlardan ilki "Temsilcilik Ofisi" olup, bu yolla kurulan Ofis, ana firma adına Macaristan'da temel olarak ürünlerin pazarlanması konusunda çalışmalar yapabilmekte, bunların dışında faaliyetlerde bulunması mümkün olmaktadır. Bu tür ofisler, Macaristan'da yatırım yapmak isteyen ancak bu yatırımı yapmadan önce pazarın koşullarına ve ürünlerine karşı talebi görmek isteyen firmalar için ideal bir yöntem olmaktadır. Temsilcilikler kendi isimleri adına iş bağlantıları yapamadıklarından, gerek kurumlar gerek gelir vergisi ödemekle yükümlü olmadıkları gibi Muhasebe Kanunu'nun hükümlerine de uymak zorunda değildirler.

Macaristan'da yabancı firma için iş yapma tekniklerinden bir diğer ise, Macaristan'da bir "Şube-Büro" açılmasıdır. Bu Şube, temsilcilik ofisinin aksine, ana firmanın temel iştişal alanına giren faaliyetleri yapma yetkisine sahip olmaktadır. Şubeler de yukarıda tanımlanan firma tipleri gibi Tescil Mahkemesi'ne, merkezi ve yerel vergi kurumlarına kaydettirilmelidir. Söz konusu şubelerde istihdam edilecek yabancı ve Macar çalışanlar ortak girişimin yabancı sahibi ile iş sözleşmesi yaparlar. Muhasebe tutma esasları Macar firmalarınınki ile aynıdır. Macaristan'da kayıtlı bir muhasebe şirketini bu konuda yetkilendirmelidirler. Söz konusu şubeler yıllık mali bildirimlerde bulunmalı ve vergi raporları hazırlamalıdır. Şubeler kurumlar vergisi ödemekle yükümlü olup, gelir vergisi ödemekle yükümlü değildirler.

Tüm bu firma türleri arasında, sadece limited (Kft.) ve Anonim Şirket (Nyrt. ve Zrt.) "tüzel kişiliğe" sahip olup, diğerlerinin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte, tüm şirket türlerinin kendi adlarına iş yapma ve yükümlülük alma konusunda yasal kapasitesi bulunmaktadır.

4. YABANCI YATIRIMCI MEVZUATI

4.1. YATIRIM TEŞVİKLERİ

Macaristan'a yatırım yapılması durumunda ödenecek verginin maksimum %80'i tutarı kadarı vergiden düşülebilmektedir. Vergi teşviklerinin uygulanmasında maksimum süre 10 yıldır. Teşvik yatırımın gerçekleştirildiği yıl başlamakta ve dokuz yıl daha devam etmektedir.

Teşviklerde uygulanan oranlar bölgelere göre değişmektedir. Bölgelere göre uygulanan maksimum muafiyet oranları şöyledir: Budapeşte:%25, Pest Bölgesi:%30, Batı Trans Tuna:%50, Macaristan'ın diğer tüm bölgeleri %50. Yukarıdaki oranlara orta büyüklükteki firmalar için %10, küçük firmalar için %20 ilave yapılmaktadır.

Teşvik büyüklüğüne göre; yatırım değerinin 50 milyon Euroyu geçen tutarı için herhangi bir kısıtlama yoktur. Yatırımın 50-100 milyon Euro'luk kısmı için bölgesel teşvikin %50'si, 100 milyon Euronun üzerindeki kısım için bölgesel teşvikin %34'ü uygulanır. (Örnek olarak Budapeşte'de yatırım durumunda bölgesel teşvik oranı %25'tir. 135 milyon Euro tutarında yatırım için: 50 milyon€ * %25, (100-50 milyon) € * %25*%50, (135-100 milyon)€ * %25*%34).

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

5.1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Macaristan'ın dış ticaret mevzuatı, 2004 yılında AB'ye giriş ile AB mevzuatına uyumlu hale getirilmiş ve 110/2004 (IV,28) sayılı Hükümet kararında düzenlenmiőtir. AB üyeliği ile birlikte Macaristan'da dış ticaret "Avrupa Ekonomik Alanı ile Ticaret" ve "Avrupa Ekonomik Alanı Dışı Ticaret" olarak ikiye ayrılmıőtır.

AB'ye tam üye olan Macaristan'ın, Ortak Ticaret politikası kapsamında, kendisinin ayrı ticaret politikası önlemi soruőturması yürütme yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle, AB tarafından uygulamaya konulan tüm ticaret politikası önlemleri (anti-damping vergisi, telefı edici vergi, kota vb.) Macaristan tarafından da aynen uygulanmaktadır. AB tarafından, aralarında ülkemiz menşeli ürünlere karşı da uygulanan ticaret politikası önlemlerine ise, AB'nin bu amaçla oluőturdueęu ve aşağıda adresleri verilen web sayfalarından ulaşılabilir.

Anti-Damping Önlemleri

http://europa.eu.int/comm/trade/issues/respectrules/anti_dumping/stats.htm

Telafi Edici Vergiler

http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/anti_subsidy/index_en.htm

Kota ve Gözetim Uygulamaları

http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/safeguard/index_en.htm

İthalat Lisansları

Macaristan'a ithalatla ürünlerin %95'i için ithalat lisansı uygulaması kaldırılmasına rağmen, DTÖ üyesi olmayan ya da Çin gibi bazı ülkelerden ithal edilen tekstil, giyim, ayakkabı gibi bir takım ürünlerde ithalat lisansı aranmaktadır. Ayrıca silah ve mühimmat, askeri malzemeler, sağlığa zararlı maddeler, biyolojik silah yapımında kullanılan maddeler, ilaçlar, banknot yapımında kullanılan özel kağıt çeőtirleri, nükleer ürünler ve uranyum cevheri gibi ürünlerin ithalatında çeőtirli lisans ve ön izin uygulamaları mevcuttur. Balık ve balık konservesi, pestisit, kıymetli metaller, kullanılmıő ya da yeniden üretime tabi tutulmuş araba lastikleri ve bazı yeniden kullanılabilir atıklar için de çeőtirli kısıtlamalar mevcuttur.

Dış ticaret mevzuatı uyarınca, ithalatında ya da ihracatında Macaristan Ekonomi ve Ulaőtırma Bakanlığı Ticaret Lisansları Ofisi'nden (<http://www.mkeh.gov.hu/>) ya da Macaristan Tarım Bakanlığı'ndan "Lisans" alınmasını gerektiren ürünler şöyledir:

- Bazı tarım ürünleri
- Silahlar, ilaçlar ve radyoaktif maddeler. İlaçlar için ayrıca ilgili otoriteden de ön izin alınması gerekmektedir.
- Geri dönüşümlü eşya ticareti, zararlı atıkları ticareti, bazı hayvan ve bitki türlerinin ticareti, savunma teknolojileri.

Ayrıca uluslararası anlaőtmalar ile ticaretine sınırlamalar getirilmiş ürünler için de:

- İthalat ya da ihracatları lisansa tabi kılınmakta, ya da

- Belirsiz bir zaman için bu ürünlerin ticareti askıya alınmakta ya da yasaklanmaktadır.

Tarım ürünleri Ticareti AB'nin Ortak Tarım Politikası çerçevesinde yürütülmektedir. Uyuşturucular, kimyasallar, atıklar ve nükleer maddeler ile ilgili diğer düzenlemeler, ilgili Bakanlıklar tarafından yürütülmektedir.

Bunların yanı sıra, hayvan ve bitki sağlığı, kimyasal maddelerin ithalatı, teknik standartlar, paketleme ve etiketleme gibi konularda da aynı şekilde AB mevzuatı aynen uygulanmakta olup, söz konusu alanlarda AB mevzuatını uygulamakla yükümlü ve yetkili Macar makamlarının listesi ise aşağıda gösterilmektedir. Öte yandan, bu konulardaki AB mevzuatı, madde bazında <http://export-help.cec.eu.int/> adresinde yer alan web sayfasından temin edilebilmektedir.

5.2. TARİFELER VE DİĞER VERGİLER

1 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla AB'ye tam üye olan Macaristan, AB'ye üye diğer ülkeler gibi Avrupa Birliği'nin Ortak Ticaret Politikası'nın bir parçası olarak Ortak Gümrük Tarifesi'ni (OGT) uygulamaktadır. OGT, halen 2658/87 sayılı Konsey Yönetmeliği çerçevesinde uygulanmakta, tarifeleri gösterir liste ise her yıl yenilenmektedir. Macaristan'ın AB'ne girişinden sonra ortalama gümrük vergisi oranlarında azalma olmuş ve ortalama gümrük vergileri %3.5 ile %8.9 arasında değişmektedir.

Avrupa Birliği'nde yürürlükte bulunan gümrük vergilerine, internet aracılığıyla http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/en/tarhome.htm adresinden yer alan TARIC web sayfasından ulaşmak mümkün bulunmaktadır. Söz konusu web sayfasında, madde tanımı veya Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) bazında arama yapılmasına olanak tanınmakta, ayrıca söz konusu ürüne ilişkin başka kısıtlamalar varsa onlar da ayrıca gösterilmektedir.

Türkiye-Macaristan dış ticaretinde, tamamiyle AB-Türkiye Gümrük Birliği anlaşması uygulanmaktadır. Bu nedenle Türk sanayi ürünlerinin Macaristan'a ithalatından gümrük vergisi alınmamakta ve Türk mallarının ithalatında ATR belgesi gerekmektedir.

Katma Değer Vergisi (KDV): 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere genel KDV oranı % 27'ye çıkarılmıştır. Ayrıca, "süt, süt ürünleri, ekmek" gibi bazı temel gıda ürünlerinde uygulanan KDV oranı değişmemiştir. İndirimli oran, insan kullanımına yönelik ezcacılık ürünleri, engelliler için tıbbi cihazlar, tıbbi amaçlarla kullanılan diet maddeleri, insan sütü ikameleri, tıbbi amaçlı oksijen, kitap, günlük gazete ve dergilerde geçerli olup, ihracatta, bazı sağlık hizmetlerinde, bir takım ilaçlarda, eğitimde, okul kitaplarında, ise KDV uygulanmamaktadır.

Kurumlar Vergisi: 2003 yılı sonuna kadar %18 olan kurumlar vergisi, 2004 yılı itibarıyla %16'ya indirilmiştir. Ayrıca, en az bir kişi istihdam eden ve istihdam ettiği işgücüne asgari ücretin en az 1.5 katı ücret ödeyen firmalar, vergiye tabi gelirlerinin 50 milyon forinte kadar olan kısmı için %10 kurumlar vergisi ödemek için başvuruda bulunma hakkına sahiptir. 1 Ocak 2008 tarihi itibarıyla, bu firmaların ilk 5 milyon forintlük vergi matrahına uygulanan % 10'luk indirimli vergi oranı için üst limit 50 milyon forinte çıkarılmıştır. Ancak firmanın bu indirimden yararlanabilmesi için, ilk 50 milyon forintlük kısımdaki 6 puanlık farkı, yeni işçi istihdam etme, borçlarını ödeme, özürü istihdam etme gibi alanlarda harcaması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu uygulama KOBİ netiliğinde firmalara yönelik olarak çıkarılmış bir kolaylıktır. Buna ek olarak firmalar % 4 oranında "dayanışma vergisi" ödemek durumundadırlar ve bu verginin matrahı hiç bir indirimle gidilmeden önceki vergi öncesi karı da içermekte olup, bu matrahtan sadece Ar-Ge harcamaları düşülebilmektedir.

Bireysel Gelir Vergisi: 1 Ocak 2009 tarihinden geçerli olmak üzere, alt gelir grubu için uygulanan gelir vergisi oranı %18 olarak tutulmuş ancak bu oran için uygulanan 1.7 milyon HUF'luk gelir limiti 1.9 milyon HUF'a

çıkarılmıştır. Bu miktarın üzerinde yıllık gelire sahip olan bireyler için uygulanan vergi oranı ise %36 olarak kalmıştır. Ayrıca, bireyler, elde ettikleri sermaye ve diğer yatırım gelirinden %20 oranında vergi ödemek zorundadırlar. Buna ek olarak, aynen şirketler gibi, yıllık geliri 7.4 milyon forint aşan bireyler (Bu üst limit daha önce 6 milyon forint iken 2009 yılı başı itibarıyla 7.4 milyon forinte yükseltilmiştir.) % 4 oranında “dayanışma vergisi-solidarity tax” ödemek zorundadır.

Özel Tüketim Vergisi: Macaristan tarafından, alkol ve alkollü içecekler, tütün ürünleri ve bazı yakıt ürünlerinde değişen oranlarda özel tüketim vergisi uygulanmakta olup, söz konusu vergi oranlarına “<http://exporthelp.europa.eu/>” adresinde yer alan web sayfasından ulaşılabilir. Öte yandan, 11 Mayıs 2009 tarihinde yapılan değişiklikle, yine 1 Temmuz’dan geçerli olmak üzere söz konusu vergilerde %5 ile %7 oranlarında artışa gidilmiştir. (Macar yasalarına göre, içeriğinde en az %1.2 oranında alkol bulunan içecekler “alkollü içecek” kabul edilmektedir.)

Emlak Alım-Satım Vergisi: Genel olarak emlak alım satımında uygulanan bu vergi %10’dur. Alıcı tarafından ödenen bu vergi, arazi alım satımı hariç olmak üzere, KDV oranı da ilave edilmiş mülkün değeri üzerinden alınmaktadır. Apartman dairesi ve evler için ise, 4 milyon HUF’luk kısma kadar %2 olan söz konusu oran, bu değerin üstündeki bölümler için de %6 olarak uygulanmaktadır.

Taşıt Alım-Satım Vergisi: Taşıt alım satımlarında tahsil edilen bu vergi, aracın motor hacmine göre değişmekte olup, uygulanan vergi oranı ise cm3 başına 18 ila 24 forint arasında bulunmaktadır.

Taşıt Kayıt Parası: Taşıt alım-satım vergisi dışında, Macaristan’da trafiğe çıkan her motorlu araç (araba ve motorsiklet) için 250.000 ila 9.622.000 HUF arasında değişen oranlarda “taşıt kayıt vergisi” ödenmesi zorunludur. Ayrıca bu vergi, satıcı veya ithalatçı tarafından ödenmektedir.

Çevre Koruma Ürün Vergisi: Belirli yağ ürünleri, kauçuk araba lastiği, soğutma ekipmanları ve buzdolapları, piller, ticari amaçlı basılmış kağıtlar ve elektrikli ve elektronik cihazların Macaristan’daki yerli üreticileri ve ithalatçıları, değişen oranlarda Çevre Koruma Vergisi ödemek zorundadır. Bu oran soğutma ekipmanı ve ticari paketlemeler hariç, kilo başına hesaplanmaktadır. Ayrıca, ithal mallarda söz konusu vergi, mal serbest dolaşıma sokulmadan evvel gümrük kapısında ödenmek durumundadır.

Ekoloji Vergisi: 1 Ocak 2004 tarihinden bu yana uygulanmaya başlanan bu vergi ile işin tabiatı gereği belirli limitler çerçevesinde çevreye bırakılan zararlı maddeler karşılığında işyerlerinden tahsil edilmekte olup, vergi oranı bırakılan zararlı maddelerin “hava”, “su” ve “toprağa” bırakılmasına göre değişik oranlarda uygulanmaktadır. (Örneğin, sülfür dioksit için kg başına 0.2 Euro) Bu vergi, çeyrek dönemler itibarıyla peşin ödenmekte, daha zorla fiili miktarlara göre fark ya tahsil edilmekte ya da firmaya geri ödenmektedir.

Enerji Üretici ve Dağıtıcı Firmalarca Ödenmesi Gereken Vergi (Robin Hood Vergisi): 1 Ocak 2009 yılından başlamak ve 2009 ve 2010 yıllarında geçerli olmak üzere, gaz, petrol, ısıtma ve elektrik üretimi alanında faaliyet gösteren firmalara % 8 oranında bir “özel vergi” (söz konusu vergi, kamuoyunda “Robin Hood Vergisi” olarak adlandırılmaktadır.) getirilmiştir. Yenilenebilir enerji üreten firmalar ile yıllık 50 MW elektrikden az üretimi olan firmalar bu vergiden muaf tutulmakta olup, bu yoldan elde edilen gelir merkezi ısıtma yolu ile ısınan, eski rejim döneminden kalma ve genellikle düşük gelirli ailelerin yaşadığı blokların ısıtma maliyetlerini destekleme amacıyla kullanılacaktır.

Yerel Vergiler

Bina (Yapı) Vergisi: Binalardan alınan bu vergi, m2 başına yıllık maksimum 1.170 forint veya yerel yönetim tarafından belirlenen piyasa değerinin en fazla % 3 oranında ödenmektedir.

Arazi Vergisi: Üzerine yapı olmayan arazilerden tahsil edilen bu vergide m2 başına yıllık maksimum 260 forint veya yerel yönetim tarafından belirlenen piyasa değerinin en fazla % 3 oranında ödenmektedir.

Yerel İş Vergisi: Belediyeler kendi bölgelerinde faaliyette bulunan firmalardan yerel vergi tahsilatı yapmaktadır. Bu vergilerden en önemlisi ve sıklıkla uygulananı “Yerel İş Vergisi”dir. Yerel iş vergisi, firmanın vergi matrahının ki bu matrah net satış geliridir. Tabanının maksimum % 2’si oranında olmakta, ayrıca bu oran belirlenmesi ve vergi ile ilgili firmalara imtiyaz tanınması tamamen Belediyelerin yetkisinde bulunmaktadır. Ayrıca, 2006 yılı başında yapılan değişiklikle, bu verginin tamamı, kurumlar vergisinden düşülebilmektedir.

Belediye Vergisi: İstihdam edilen işgücü sayısına göre hesaplanan bu vergide, vergi miktarı istihdam edilen işgücü başına maksimum yıllık 2600 forint tutarındadır.

Diğer Ödemeler

Yukarıda belirtilenlerin dışında, Macaristan’da faaliyet gösteren firmaların yapmak zorunda olduğu diğer ödeme ve katkı payları ise şöyledir;

Rehabilitasyon Fonu Katkısı: Macaristan’da firmaların istihdam ettikleri işgücünün %5’i engelli insanlardan oluşmak zorunda olup, bu kriteri sağlayamayan firmaların, iyileştirme Fonu’na istihdam etmediği her bir engelli işgücü için yıllık 177.600 forint ödeme yapması gerekmektedir. Ancak, firmanın toplam istihdamı 20’nin altında ise bu katkı payını yapma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Mesleki Eğitim Fonu Katkısı: Macar firmalar, mesleki eğitim yapan okullara destek amacıyla kurulan bu fona istihdam ettiği işgücü başına yıllık maaşlarının % 1.5’i oranında katkı sağlamak durumundadır.

Kültür Fonu Katkısı: Belirli mal ve hizmetlerin (film, dergi, yapı malzemeleri, video kiralama ve reklam gibi) perakende satımı ile iştigal eden işletmelerin, KDV hariç yıllık satış vergileri üzerinden %0.2 ile %25 oranında değişen oranlarda Kültür Fonuna katkı yapması zorunluluğu bulunmaktadır. Ayrıca, değeri 120 milyon forint üzerinde olan bina inşaa eden müteahhitlik firmalarının da bu değerin %0.2’si oranında bir katkı sağlaması gerekmektedir.

İnovasyon Katkısı: Mikro ve küçük ölçekli olanlar hariç, tüm işletmeler yıllık satış gelirlerinin %0.3 oranında bir ödemeyi yapmak zorundadırlar. Öte yandan, bu miktar, firmalar tarafından yapılan Ar-Ge harcamaları kapsamında matrahtan düşülebilmektedir..

5.2.1. TARİFE DIŞI ENGELLER

Macaristan’ın 1 Mayıs 2004 tarihinde Avrupa Birliği’ne üye olmasıyla birlikte, dış ticarete ilişkin olarak AB mevzuatı uygulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede, Macaristan’ın ithalatında münferit bir kısıtlamaya gitmesi söz konusu değildir. Ancak, zaman zaman karşılaşılan sorunlar mevzuatın farklı veya yanlış yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, ilgili AB mevzuatının gerektirdiği belgelere sahip olan ülkemiz ürünlerine yönelik, genel veya sektörel bir tarife dışı engel uygulanmamaktadır.

5.3. ÜRÜN STANDARTLARI İLE UYGULAMALAR

Teknik standartlar konusunda Macaristan, AB mevzuatını takip etmekte olup, bu mevzuata ilişkin bilgilere AB’nin “<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/reflist/construc.html>” veya <http://www.newapproach.org/> web sitelerinden ulaşılabilir.

Öte yandan, AB tarafından düzenlenmemiş alanlarda, Macaristan kendi ulusal standart ve teknik mevzuatını uygulamakta olup, Macar standartlarına ilişkin bilgilere Macaristan Standartlar Ofisi’nin (Magyar

Szabványügyi Testület-MSZT) <http://www.mszt.hu> adresinde yer alan web sayfasından ulaşılması mümkündür.

EMI standardı mecburi değil, fakat ülke içindeki firmalar tarafından tercih edilen bir uygulamadır. Buna karşılık CE standartları mecburidir. EMI belgesi ile Macaristan'dan ihracat yapılamamakta, çünkü bu belge sadece Macaristan'da geçmektedir. Macaristan'ın AB'ye standardizasyon uyumu halen tamamlanmamıştır. Birçok sektörde AB standartlarının Macaristan standartlarına uyum çalışmaları devam etmektedir. Yaklaşık % 80 oranında uyumlaştırma çalışması tamamlanmıştır. Bir firma için EMI belgesini almak, ürüne göre değişse de, yaklaşık 1 ay sürmektedir. Eğer bir ürün için AB standardı yoksa, EMI o ürünle ilgili bir standart hazırlar ve ülke içinde, sadece o standart geçerli olur. Bir ürün EMI sertifikasına sahipse, bu sertifika diğer AB ülkelerinde geçerli değildir. Türkiye'deki bir firma CE işaretini almışsa, Macaristan için EMI veya başka bir belgeye ihtiyaç yoktur.

6. DIŞ TİCARET

Tablo 1: Dış Ticaret Göstergeleri (1.000.000 USD)

	2016	2017	2018
İhracat	103 071	113 382	125 864
İthalat	92 044	104 284	121 273
Denge	11 027	9 098	4 591

Kaynak: Trade Map

6.1. MACARİSTAN'IN İHRACATI

Macaristan'ın ihracatında başlıca ürünler; otomobiller,karayolu taşıtları için aksam ve parçalar,pistonlu motorlar,ilaçlardır.

Tablo 2: Macaristan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	Ürün Adı	2016	2017	2018
	Toplam	103 071 198	113 382 077	125 863 515
8703	Otomobiller	11 052 798	11 270 375	9 204 217
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	5 925 174	6 636 078	6 637 230
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	3 528 428	3 757 791	3 916 120
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3 270 412	3 560 896	3 881 899
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	2 522 992	3 112 025	3 361 455
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	3 069 293	3 295 240	3 118 295
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	2 291 755	2 564 500	2 594 430

2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	114 536	357 152	2 498 613
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 841 569	2 094 921	2 383 345
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	2 279 337	2 279 023	2 277 692

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Macaristan'ın ihracatında önemli olan başlıca ülkeler arasında, Almanya, Romanya, Slovakya, İtalya yer almaktadır.

Tablo 3: Macaristan'ın İhracatında Başlıca Ülkeler (1.000 USD)

Sıra	Ülke adı	2016	2017	2018
	Toplam	103 071 198	113 382 077	125 863 515
1	Almanya	28 351 205	31 009 860	34 433 694
2	Romanya	5 144 975	5 863 764	6 677 687
3	Slovakya	5 069 366	5 374 152	6 595 026
4	İtalya	4 906 595	5 790 561	6 418 843
5	Avusturya	4 894 259	5 488 254	6 211 106
6	Çekya	4 266 810	4 879 209	5 627 363
7	Fransa	4 921 862	4 978 326	5 391 168
8	Polonya	4 196 628	4 673 161	5 310 200
9	İngiltere	4 026 081	3 946 513	4 497 869
10	Hollanda	3 248 909	3 898 947	4 340 646

Kaynak: Ticareti Bakanlığı

6.2. MACARİSTAN'IN İTHALATI

Macaristan'ın ithalatında ağırlığı olan ürünler, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar , petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, otomobiller olarak sıralanmaktadır.

Tablo 4: Macaristan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	Ürün Adı	2016	2017	2018
	Toplam	92 044 320	104 283 799	121 272 593
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	5 163 455	5 699 248	5 385 841
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1 436 965	2 163 715	4 274 410
8703	Otomobiller	2 627 749	3 402 319	3 744 497

3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2 554 977	2 743 434	3 292 923
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1 837 046	2 276 633	3 181 293
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	2 577 309	2 920 488	3 048 221
8542	Elektronik entegre devreler	2 275 492	2 698 543	2 776 911
8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	2 333 060	2 339 766	2 361 918
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 520 013	1 766 429	2 096 174
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1 598 593	1 852 320	2 008 135

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Macaristan'ın ithalatında en önemli ticaret ortakları arasında Almanya,Avusturya,Çin,Polonya,Hollanda,Çekya yer almaktadır.

Tablo 5: Macaristan'ın İthalatında Başlıca Ülkeler

Sıra	Ülke Adı	2014	2015	2016
	Toplam	92 044 320	104 283 799	121 272 593
1	Almanya	24 343 945	27 675 684	30 012 985
2	Avusturya	5 890 425	6 438 017	7 591 844
3	Çin	4 868 856	5 291 355	7 553 651
4	Polonya	5 115 601	5 837 578	9.084.494
5	Hollanda	4 512 371	5 262 198	6 168 149
6	Çekya	4 528 783	5 140 034	5 960 822
7	Slovakya	4 908 775	5 672 029	5 862 554
8	Rusya	2 631 839	3 574 317	5 734 911
9	İtalya	4 430 148	4 974 185	5 516 892
10	Fransa	4 491 995	4 198 134	4 494 828

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

7. TÜRKİYE İLE TİCARET

1997 yılında imzalanan STA ve 2004 yılında iki ülke arasında tesis edilen Gümrük Birliği, iki ülke ticaret hacmine olumlu katkı sağlamıştır.

Ülkemiz ile Macaristan arasında ikili ticaret hacmi hızla artarken, diğer yandan da ilk başlarda dengeli bir seyir izleyen ticaretin, özellikle 2004 yılından sonra, ülkemiz aleyhine her sene artan oranlarda açık verir hale gelmiştir.

Genel olarak bakıldığında, Macaristan'a yönelik ihracatımızın % 97,5'ini sanayi ürünleri, % 2,5'ini ise tarım ürünleri oluşturmaktadır. İhracatımızda olduğu gibi, Macaristan'dan yapılan ithalatta da sanayi ürünlerinin payı yüksektir.

Tablo 6: Türkiye-Macaristan İkili Ticareti (Milyon USD)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2016	832	1 301	2 133	- 469
2017	1 080	1 513	2 593	- 433
2018	1 156	1 395	2 551	- 239

Kaynak: TÜİK

7.1. TÜRKİYE'NİN MACARİSTAN'A İHRACATI

İhracatımızda; otomobiller,karayolu taşıtları için aksam ve parçalar,eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar,demir veya çelikten eşya ön sıralarda gelmektedir.

Tablo 7: Türkiye'nin Macaristan'a İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 USD)

GTİP	Ürün Adı	2016	2017	2018
	Toplam	831 785	1 080 257	1 155 593
8703	Otomobiller	45 089	43 811	217 340
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	29 281	24 499	60 387
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	22 144	32 414	38 889
7326	Demir veya çelikten eşya	14 228	20 022	37 268
7616	Aluminyumdan diğer eşya	18 048	21 394	29 348
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	15 527	28 397	25 336
7413	Bakırdan demetlenmiş teller, kablolar, örme halatlar ve benzerleri (elektrik için izole edilmiş olanlar hariç)	13 854	15 274	24 647
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	10 021	10 792	19 581
8701	Traktörler	11 703	14 302	19 236

7322	Demir veya çelikten elektriksiz merkezi ısıtmaya mahsus radyatör, motorlu hava püskürtücüler, bunların aksam-parçası	7 616	9 192	17 670
------	--	-------	-------	--------

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

7.2. TÜRKİYE’NİN MACARİSTAN’DAN İTHALATI

Türkiye’nin Macaristan’dan ithalatında; otomobiller, canlı büyükbaş hayvanlar, karayolu için aksam ve parçalar yer almaktadır.

Tablo 8: Türkiye’nin Macaristan’dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 \$)

GTİP	Ürün adı	2016	2017	2018
	Toplam	1 301 052	1 513 474	1 394 685
8703	Otomobiller	37 411	99 604	132 746
0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	83 503	92 806	113 559
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	53 260	80 197	83 753
2929	Diğer azot gruplu bileşikler	29 797	52 436	79 663
8472	Diğer büro makinaları (teksir, adres basma, para ayırma-sayma-paketleme, kağıt para verme, kalem açma, zimba vb makinalar	35 537	50 820	56 696
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	45 646	59 497	52 679
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	3 183	11 581	51 937
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	32 450	43 470	41 542
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	46 557	35 840	40 642
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	17 680	21 566	33 710

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

7.3. İKİ ÜLKE ARASINDA TİCARETİN ALTYAPISINI OLUŞTURAN ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Türkiye-Macaristan dış ticaretinde, tamimiyle AB-Türkiye Gümrük Birliği anlaşması uygulanmaktadır. Bu nedenle Türk sanayi ürünlerinin Macaristan’a ithalatından gümrük vergisi alınmamakta ve Türk mallarının ithalatında A.TR belgesi gerekmektedir.

1 Mayıs 2004 itibarıyla Macaristan’ın AB üyeliği neticesinde ülkemiz ile Macaristan arasındaki 1997 tarihli “Serbest Ticaret Anlaşması” fesih edilmiş ve yerine gümrük birliği tesis edilmiştir. Bu tarihten itibaren Macaristan ile ticaretimiz gümrük birliği kuralları çerçevesinde yürütülmeye başlanmış ve sanayi ürünlerimizin önündeki görün ve eş etkili vergiler olabilecek en alt düzeye indirilmiştir. Tarım ürünlerinde daha önce STA kapsamında kısıtlı bir liste ile karşılıklı tavizli ticaret hakkı uygulanan tarım ürünleri de

Macaristan'ın Ortak Tarım Politikası uygulamalarına dahil olması ile AB ile aynı doğrultuda gerçekleştirilmeye başlamıştır.

Türkiye ile Macaristan arasındaki ekonomik ilişkilerdeki kilometre taşlarına bakıldığında, 1995 yılında yürürlüğe giren yukarıdaki anlaşmaların yanı sıra, iki ülke arasında 1997 yılında imzalanan ve 1 Nisan 1998 itibarıyla yürürlüğe giren Serbest Ticaret Anlaşması (STA)'nın ikili ticarete ivme kazandıran ilk düzenleme olduğu görülür. Söz konusu Anlaşma ile sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri ithalatındaki gümrük vergisi ve eş etkili vergiler karşılıklı olarak sıfırlanmıştır. Ayrıca, bazı tekstil ve hazır giyim ürünlerinde getirilen istisnalar da 2000 yılı sonu itibarıyla aşamalı olarak kaldırılmıştır. STA kapsamında ayrıca, iki ülke menşeli bazı kısıtlı sayıdaki tarım ürününe tavizli vergi uygulanmıştır.

Bir diğer önemli gelişme ise, 1 Mayıs 2004 itibarıyla Macaristan'ın AB'ye üyeliği neticesinde iki ülke arasında feshedilen STA'nın yerine Gümrük Birliği'nin tesis edilmesidir. Gümrük Birliği sonrasında, ikili ticari ilişkilerin yeni bir ivme kazandığı ve dış ticaret hacminin hızla arttığı görülmektedir..

8. BURSA İLİNİN MACARİSTAN İLE DIŞ TİCARETİ

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, 2018 yılında, Bursa ilinden Macaristan'a 161 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 115 milyon dolar civarındadır.

TOBB'nin 2016 verilerine göre Bursa'da Macaristan sermayeli firma 2 firma bulunmaktadır.

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Macaristan'a ihracat yapan firma sayımız 302'dir.

Tablo 9: Bursa ilinin Macaristan ile Dış Ticareti (USD)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2016	129.480.460	105.371.038	234.851.498	24.109.422
2017	128.594.425	124.877.719	253.472.144	3.716.706
2018	161.056.212	115.011.975	276.068.187	46.044.237

Kaynak: TÜİK

9. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

9.1. FİKRİ, SİNAİ MÜLKİYET HAKLARI

Patent konusunda müracaatların ibraz edileceği merci Macaristan Patent Ofisidir. Macaristan Patent Ofisinin web sayfasından (<http://www.hpo.hu>) detay bilgilere ulaşılabilir. Yabancı müracaatçılar için mutlaka avukatlar veya patent vekillerinden tavsiye alınmalıdır.

9.2. DAĞITIM KANALLARI

Budapeşte ve çevresi GM/Opel, Pepsi, Coca Cola, Hewlett-Packard ve AIG/Lincoln gibi çokuluslu şirketlerin Orta ve Güneydoğu Avrupa merkezlerini kurmak için öncelikli olarak tercih ettikleri bir bölgedir. Pazarı Batı Avrupa ile bütünleşmiş olmasına rağmen Macaristan'ın perakende ve toptancılık piyasasının halen zayıf yönleri mevcuttur. Örneğin ticari firma yapısı nispeten düşük sermayelidir ve bu durum toptan ve perakende sektörleri için geçerlidir.

Macaristan'daki başarılı dağıtım firmalarının büyük çoğunluğu, Auchan, Tesco, Cora, Office Depot, Metro, Brico, OBI, Praktiker ve IKEA gibi Avrupa ya da ABD firmalarının şubeleridir. Macaristan'ın distribütörlük sektörü piramidinde orta sıralarda yer alan stok tutan dağıtımıcılar ve büyük perakende mağazaları henüz yeterince gelişmiş durumda değildir. Ülkedeki geleneksel dağıtım kanalı modeli ithalatçı-toptancının

doğrudan perakendeci ya da son kullanıcıya hizmet vermesi şeklindedir. Macar acente ve dağıtımçıları genellikle, eğitim ve finansman maliyetlerinden kurtulmak ve pazarlama ve promosyon harcamalarını paylaşmak amacıyla yabancı ortak aramaktadır.

Son birkaç yıla kadar Macaristan'ın perakende sektörüne küçük aile işletmesi şeklindeki mağaza ve dükkanlar hakim olmuştur. Bu tip binlerce mağaza kırsal kesimdeki nüfusa hizmet vermeye devam etmekte ve dağıtımçı ve tedarikçiler için önemli bir rekabet yaratmaktadırlar. Bununla beraber, Macaristan'ın perakende sektörü Real, CBA ve Alfa gibi finansal açıdan güçlü, zincir mağazaların yaygınlaşması ile küçük işletmelerden orta sınıf perakendecilere doğru bir dönüşüm geçirmektedir. Ayrıca ülkede açılan indirimli gıda market zincirleri sayısında da bir patlama yaşanmaktadır. Macaristan genelinde bu tip market zincirlerinden Lidl 51, Penny Market 148, Plus 164 ve Profi 71 mağazaya sahiptir.

Ülkedeki diğer bölgelerin aksine Budapeşte'nin perakende sektörüne büyük mağazalar, alışveriş merkezleri ve süpermarketler hakimdir. Pazarda yabancı zincirlerden Fransız Auchan, Cora ve Bristore, Alman Metro, OBI ve Baumax, Avusturyalı Lidl, Humanic ve KİKA, İsveçli İkea, Belçikalı Match/Smatch ve İngiliz sermayeli Penny Market, Marks&Spencer ve Tesco faaliyet göstermektedir. Büyük Alışveriş merkezleri hızla artmaktadır. Budapeşte'de 21 alışveriş merkezi faaliyettedir. Budapeşte'deki en büyük alışveriş merkezi Mammut I ve II 52 200 m2 alana sahiptir. Diğer önemli alışveriş merkezleri West End City Center, Arkad, ve Polus Center'dır. Şehrin Buda kesiminde 2002-2004 yılları arasında içinde sinema salonları da bulunan büyük ölçekli üç alışveriş merkezi (Recsei, MOM Park ve Uj Buda) açılmıştır. Alışveriş merkezleri Szeged, Gyor, Debrecen, Pecs ve Kecskemet başta olmak üzere başka şehirlerde de açılmaktadır. Macaristan ağırlıklı olarak nakit para kullanılan bir ülke olmasına rağmen son yıllarda ticari bankalar tarafından verilen kredi kartı sayısı hızla artmaktadır. Tüketiciler, özellikle şehirlerde bulunan alışveriş merkezleri, büyük mağaza ya da süpermarketlerde kredi kartı kullanma eğilimindedir. Çek kullanımı yaygın değildir. Para çekme makineleri (ATM) tüm Macaristan'da yaygındır.

9.3. TÜKETİCİ TERCİHLERİ

Macaristan'da halk hızla Avrupalı yaşam biçimine geçmektedir. Tüketicinin tercihleri alım gücüne göre değişmekle birlikte, büyük şehirlerde kalite ön planda tutulmaktadır. Kırsal kesimde de fiyat unsuru ağırlıklı olmakla birlikte kalite de önemlidir.

Tüketicinin yapısı ve davranışları incelenirken ülkede ikinci büyük sektör olan turizmin etkisi ve turistlerin de tüketici oldukları göz önüne alınmalıdır. Bu çerçevede özellikle Avrupalı turistler de potansiyel arz etmektedir.

9.4. REKLAM VE PROMOSYON

Ticari promosyon Macaristan pazarında başarılı olmak için kritik öneme sahip bir konudur. Ticari ve bilimsel fuar, seminer ve sergilere katılımcı veya ziyaretçi olarak katılım firmaların hedef kitlelerine mesajlarını ulaştırabilmelerine yardımcı olacaktır. Macaristan'daki dağıtımçıları reklamlarını genellikle ekonomi ve sektör dergilerinde yapmaktadır. Ticaret odaları ve birlikleri yüksek kalitede yayınlar ve düşük maliyetli web siteleri ile reklam olanağı sunmaktadır. Macar üniversiteleri ile ortaklık da ürün ticari promosyonu için bir araçtır.

Sektörel fuarlar Macaristan'da gittikçe yaygınlaşmaktadır. Özellikle bilişim, çevre teknolojileri, otomotiv, tarımsal ürünler, franchising ve inşaat malzemeleri önde gelmek üzere çeşitli sektörlerde sektörel fuarlar düzenlenmektedir.

Yazılı ve görsel medyanın Macar tüketicilerinin satın alma kararlarındaki etkisi artmaktadır. Reklam yapmak Macaristan iş hayatında önemli bir araçtır. Reklamcılık yasası ile reklam sektörü serbestleştirilmiş, alkol ve tütün mamulleri reklamları dahil olmak üzere çeşitli yasaklamalar kaldırılmıştır. Bununla beraber, reçeteli ilaçlar, aşılar, diyet ürünleri için reklam yasağı devam etmektedir. Sosyal sigorta sistemi tarafından finanse edilen reçetesiz ilaçlar için yasak uygulanmamakta ancak hükümet tarafından sübvansede edilen ürün sayısı azaltılmaktadır. Macaristan Rekabet Yasası tüketicileri aldatıcı ya da firmaların itibarını zedeleyen reklamları yasaklamaktadır..

9.5. AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

Macaristan’da ambalajın etiketinde, ambalajın üretildiği malzemenin tipi, yeniden kullanım yahut geri dönüşüm durumuna ait bilgiler yer alacaktır. Etiketlenmesi gereken ambalajlama ve etiket formatı çeşitli kararlarla hukuki düzenlemeye tabi tutulmuştur. Ambalaj üreticileri, ithalat ve ihracatçıları, ilgili makamlara sunacakları yıllık raporlarında üretilen, ithal veya ihraç edilen paketleme malzemesinin miktarını, yapıldıkları malzemeleri belirtmek durumundadır.

9.6. KAMU İHALELERİ

Macaristan Kamu İhale Yasası 1 Ocak 2004 tarihinde yeniden düzenlenerek, Bakanlıklar, Başbakanlık ya da Merkezi Devlet İhale Ajansı (CPA) tarafından açılan ve bedeli 137 000 Euro’yu aşan mal ve hizmet alımı ihalelerinin (AR-GE ve Telekom sektörleri dışında), açık ihale yolu ile yapılması şartı getirilmiştir. Diğer tüm merkezi ve yerel kamu kurumları için açık ihale eşiği 211 000 Euro olarak belirlenmiştir. İnşaat ihalelerinde ise bu rakam hangi kamu kurumu olduğuna bakılmaksızın 5 278 000 Euro’dur. CPA, merkezi hükümetten finansman sağlayan 1000’in üzerinde kuruma hizmet vermektedir. CPA, ihale açan kurumlardan genellikle belirli ürün ve tedarikçilerin yer aldığı listeden seçim yapmasını talep etmektedir. İhale karar ve duyuruları haftalık Kamu İhale Dergisinde (Kozbeszerzesi Ertesito – www.kozbeszes.gov.hu) yayınlanmaktadır. İhale Kanunu ve ilgili düzenlemelere ve kamu ihalelerine aşağıdaki web sitelerinden ulaşılabilir.

- Macaristan Yatırımları ve Ticareti Geliştirme Merkezi (İngilizce) (<http://hio.hu>)
- Macar Devlet Kalkınma Ajansı(<http://nfu.hu>)
- Macar Kamu İhaleleri Konseyi (Macarca/İngilizce Özet Bilgi) (<http://www.kozbeszerzes.hu>)
- Macar Kamu Alımları Portalı (Macarca) <http://www.kozbeszerzes.gov.hu>)
- İhaleler ile İlgili Web Sayfası (Macarca) (<http://pafi.hu>)
- TED-Tenders Electronic Daily (İngilizce) (<http://ted.europa.eu>.)

10. İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

10.1 TİCARETİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Macaristan’daki iş gelenekleri Batı Avrupa ile benzer özellikler taşımaktadır. İş hayatında resmi kıyafet tercih edilmektedir. Macarlar iş bağlantılarında şahsi ilişkilerin geliştirilmesine önem vermektedir. İş görüşmelerinin öğle yemekleri, resepsiyonlar ve akşam yemeklerinde yapılması da yaygındır. Macarlar kendilerini tanıtırken soyadlarını ilk adlarından önce kullanmaktadırlar. Bu durum Macarca kartvizitlerde de geçerli iken, İngilizce kartvizitlerde bilinen kullanım vardır. Macar işadamları yabancı ortaklarının Macarca basit selamlaşma vb.

gibi kelimeleri öğrenme çabalarını takdir etmektedir. Macar işadamları Noel tatili zamanında değeri 10 doları geçmeyen küçük hediye alışverişinde bulunabilmektedir.

İş görüşmeleri için, ithalatçı/toptancı ile yazılı olarak randevu istenmeli ve konfirme edilmelidir.

Tüm randevulara, ödemelere, mal teslimatlarına ve diğer zamanlama ile ilgili konulara dikkat etmek gerekmektedir.

10.2 PARA KULLANIMI

Macaristan para birimi Forint (HUF) olup banknotlar 50, 100, 500, 1000, 5000'lik birimler halinde madeni paralar ise 1,2,5,10,20,50,100,200'lük birimler halinde basılmaktadır. Ayrıca 1 HUF=100 filler olup, 10,20,50'lik madeni paralar şeklinde yürürlüktedir.

10.3 PASAPORT VE VİZE İŞLEMLERİ

Macaristan diplomatik pasaport (kırmızı), üst düzey memurlar için düzenlenen hususi pasaport (yeşil) ve hizmet pasaportu (gri) hamili vatandaşlarımıza vize uygulamamaktadır. Umuma mahsus pasaport (lacivert) sahipleri için ise Türkiye'den Macaristan'a seyahatlerde vize alma zorunluluğu bulunmaktadır.

21 Aralık 2007 tarihi itibarıyla, Macaristan Schengen Alanı'nın bir parçası haline gelmiş ve bu kapsamda Schengen mevzuatını tamamen uygulamaya sokmuştur. Schengen vizeleri sadece 90 günden kısa olan süreler için geçerli olup, bu süreleri aşan vizeler için her üye devlet kendi ulusal mevzuatını uygulamaya devam edecektir

11. SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YANLAR • Tarihi ve kültürel bağlar • Nitelikli Türk Nüfusu • İkili hukuksal altyapının mevcudiyeti • Kurumsallaşmış yapının varlığı	ZAYIF YANLAR • Mal taşımacılığında sorunlar yaşanması • Macar dış ticaretinin %90'ının AB ve komşu ülkelerle gerçekleştirilmesi • Mevcut firmaların Pazar hakimiyeti
FIRSATLAR • Macar ekonomisinin 2011 yılından büyümeye başlayacak olması • Turizm alanında işbirliği • Türkiye hayranlığı ve minnettarlığı	TEHDİTLER • Uzakdoğu ülkeleri ile gelişen işbirliği • Küçülen ekonomi • AB Bölgesinde toparlanmanın gecikmesi

12. YARARLI ADRESLER

- TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜYÜKELÇİLİĞİ

1062 Budapest
Andrassy ut 123 /
Hungary
T: +36-1 478 91 30(Konsolosluk)
T: +36 1 478 91 00(Büyükelçilik)
E: embassy.budapest@mfa.gov.tr

- MACARİSTAN TÜRKİYE BÜYÜKELÇİLİĞİ ANKARA

Sancak Mahallesi, Layos Kosut Caddesi No.2., / Kahire Caddesi No. 30., 06550 Yıldız, Cankaya, ANKARA,
mission.ank.mfa.gov.hu

- MACARİSTAN BAŞKONSOLOSLUĞU İSTANBUL

POLAT OFİS B Blok, İmrahor Cad. Yankı Sokak No: 27 Gürsel Mah., Kağıthane – 34400 İSTANBUL
Consulate.ist.mfa.gov.hu

- MACARİSTAN TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor
Török Kereskedelmi Tanácsos, H-1062 BUDAPEST Andrassy ut 123 / HUNGARY

Tel: 00 36 1 479 06 89
Faks: 00 36 1 344 58 96
E-posta: budapeste@ticaret.gov.tr

13. KAYNAKÇA

1. Ekonomi Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ekonomi.gov.tr
2. Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı – www.mfa.gov.tr
3. Türkiye İstatistik Kurumu – www.tuik.gov.tr
4. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğı – www.tobb.org.tr
5. Uludağ İhracatçılar Birliğı - <http://www.uib.org.tr/tr>
6. Trademap – www.trademap.org
7. Expodatabase - <http://www.expodatabase.com/>
8. World Meters - <http://www.worldometers.info/tr/>
9. The Economy Intelligence Unit (EIU) - <http://www.eiu.com/home.aspx>